

підставою констатувати наявність територіального спору, який вирішується у встановленому міжнародним правом порядку. Зміни на політичній карті світу можливі, однак виключно через реалізацію на практиці принципу рівноправності та самовизначення народів, що відображений в статті 1 Статуту ООН. Очевидно, що процес національної емансипації народів триватиме і виникнення нових держав шляхом відокремлення (сецесії) неминуче. Зміна природних умов може вплинути на трактування прилеглими державами належності, правових статусу та режиму території і прилеглих до неї континентального шельфу і акваторії.

Отже, спірні території – це території, на які претендують дві або більше держави. Оспорюється юрисдикція над певною територією, або лінія проходження кордону. З точки зору міжнародного права суб'єктом територіального спору може бути виключно держава, об'єктом – територія, предметом – юрисдикція над певною територією.

Територіально-політичний конфлікт відрізняється від територіального спору тим, що в його основі уже лежать не тільки претензії, а конкретні конфліктні дії щодо захисту позицій держав у територіальному спорі.

У доповіді територіально-політичні конфлікти вивчаються у контексті формування політичної карти світу, тому застосовано історико-географічний метод. Визначено за допомогою бази даних «Conflict Barometer», які ТПК були актуальними у 2011-2022 рр. та здійснено їх розподіл згідно з періодами і етапами формування політичної карти світу.

Події російсько-української війни є тригером геополітичної реструктуризації сучасного світу. Військовий успіх України у поверненні контролю над суверенними територіями означатиме початок нового періоду формування політичної карти світу.

Заячук Мирослав Дмитрович

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРО ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ РОСІЇ НА КАХОВСЬКІЙ ГЕС

6 червня 2023 року росія здійснила на території України терористичний акт глобального масштабу шляхом підриву конструкцій Каховської ГЕС. Багато хто порівнює катастрофу Каховської ГЕС з нанесенням ядерного удару. Наслідки дійсно глобальні і тривалі в часі, і є такими що спрямовані на знищення мирного населення!

Виклики (георизики):

1. Для населення: значна кількість людських жертв; понад 80 населених пунктів зруйновані від прямої дії води, і значно більша кількість тих, які зазнають впливу, перш за все нестачі питної води та води для побутових потреб; понад 600 кв.км затоплено; забруднення,

зараження води, пониження рівня підземних вод та інше, спричинить нову міграцію, зміни у віковій структурі, які вже й так значні в цьому регіоні; є висока ймовірність епідемії тощо.

2. Для сільського господарства: Міністерство аграрної політики та продовольства України попередньо оцінює збитки від загибелі біоресурсів 10,5 млрд.грн.; в регіоні знищено овочівництво, плодівництво, баштанництво, зернове господарство, вирощування олійних культур; знищено рибне господарство (в т.ч. єдиний в Україні державний осетровий завод у с.Дніпровське Білозерського р-н); знищено пасовищне тваринництво; відбудуться зміни мікроклімату, що вплине на подальше землеробство; змито родючий шар ґрунту з площі понад 10 тис.га, відбувся змив добрив у поверхневі води; зупинено водопостачання 31 системи зрошення, теракт залишив без води 94 % зрошувальних систем Херсонської, 74 % Запорізької та 30 % Дніпропетровської областей; затоплено 10 тис. га сільськогосподарських угідь; відбувається опріснення та забруднення Чорного моря тощо.

3. Для транспорту: знищено річкове судноплавство; знищені залізничні колії та автомобільна дорога через Каховську ГЕС і всі гідроспоруди, що нижче по течії тощо.

Дії (дуже залежить від безпекової ситуації загалом та в регіоні зокрема):

1. Найголовніші: участь міжнародних організацій у евакуації населення з тимчасово окупованих територій лівого берега; недопустити епідемії; недопустити виведення з ладу системи охолодження і системи безпеки Запорізької АЕС, аварія на якій стане катастрофою для всієї Європи, Західної Азії та Північної Африки.

2. Оперативні (багато залежить від узгодженої взаємодії на всіх рівнях і чіткого порядку дій): побудова альтернативних водогонів, як локальних так і магістральних (принагідно, уряд вже виділив 1,5 млрд.грн для будівництва водогонів до Кривого Рогу, Нікополя, Марганця) та забезпечити відповідними матеріалами; здійснити оцінки стану насосних станцій та очисних споруд; розрахувати потребу поглиблення точок забору води; оцінити потребу заміни трансформаторів і забезпечення постійним електропостачанням; здійснити закупівлю станції біологічної очистки води, знезаражуючих та дезінфікуючих засобів, лабораторного обладнання та ліків; скликання спільного засідання Басейнової ради середнього Дніпра, Басейнової ради нижнього Дніпра, Басейнової ради річок Причорномор'я для узгодження планів управління річковими басейнами у відповідності до нових георизиків тощо.

3. Нормативно-правові і розпорядчі: оперативна та узгоджена робота КМУ, штабу ліквідації наслідків підриву Каховської ГЕС, комісій ТЕБ і НС в регіонах; перегляд «Водної стратегії України до 2025 р» (затверджена КМУ 9 грудня 2022 року); перерозподіл коштів «Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення річки Дніпро»; програми "Питна вода України" на 2022-2026 роки; розроблення заходів щодо першочергового досягнення в регіоні операційних цілей 5.2 і 6.1 ,що означені

Стратегією сталого розвитку України до 2030 року; перерозподіл коштів для Херсонської, Миколаївської, Запорізької та Дніпропетровської областей по державних програмах аграрного спрямування, пільгового (в т.ч. молодіжного) будівництва та ін., збільшення нормативу зарахування ПДФО до бюджетів територіальних громад за рахунок зменшення ПДФО до державного бюджету; переорієнтація аграрної спеціалізації та перегляд програм регіонального розвитку; конкретні заходи з впливу на природний та механічний рух в демографічній політиці, з підтримки дрібного та середнього виробника сільськогосподарської продукції тощо; публічні звернення Верховної ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, Державного агентства водних ресурсів України (науково-технічної ради, басейнових рад), Українського географічного товариства, Всеукраїнської екологічної ліги, Професійної асоціації екологів України та інших до ООН і міжнародних партнерів з вимогою позбавлення права вето з країни терориста –росії в Раді Безпеки ООН.

Джаман Василь Олексійович, Джаман Ярослав Васильович

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ГЕОГРАФІЯ МІГРАЦІЙ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна росії проти України (з 24 лютого 2022 року) зумовила значні потоки вимушеної міграції населення України, катастрофічно зросла (у порівнянні з періодом війни 2014 – 2021 років) кількість біженців, внутрішньо переміщених осіб, тимчасово захищених осіб, примусово вивезених тощо.

Інформаційною основою аналізу територіальних особливостей вимушених міграційних потоків населення України слугували офіційні дані Міністерства соціальної політики України, Міжнародної організації з міграції (МОМ), Eurostat, Державної прикордонної служби України (ДПСУ), Агенства ООН у справах біженців (УВКБ ООН), аналітичного центру Cedoss.

Впродовж уже першого місяця після повномасштабного вторгнення росії на територію України вимушеними мігрантами (за матеріалами досліджень Міжнародної організації з міграції) стали приблизно 10,1 млн. українців, у тому числі: емігрували за кордон 3,6 млн. осіб (щоденно державний кордон перетинали до 150 тис. осіб), в межах України мігрувало майже 6,5 млн. осіб. Міграція в межах держави відбувалася залежно від географії бойових дій, тому міжрегіональний розподіл вибулих був наступним: зі східного регіону мігрували 2344,9 тис. осіб, з міста Києва та Київської області – 1936,8 тис., з північного регіону – 1302,0 тис., з